

bíztatott, melly ellen vala intézve az ellenség' kirontása, azt bagnéttal fogadák 's vitézül visszaverék. A' dolgosokat jobbról fedező néhány Compánia tüzelése pedig tökéletesen semmivé tévé az egész ellenséges szándékot, a' reánk rontottak közül ötöt megölvén, néhányat, kik között vagyon egy Tiszt is megsebesítvén. 'S az egész dolog olly hirtelenséggel ment végbe, hogy midőn magam, valami 150 lépésnyi tavolságról a' csak kevéssel azelőtt odahagyott Batteriákhoz ugraték, már az ellenségnek hült helye volt. Oct. 14d. éjjel a' helybeli spanyol és franczia Tisztek és Közemberek egybevonák a' nehezen járható bérczes úton az ágyukat. Viradóra Kapitány Michels kormánya alatt kisüttetett a' Batteriákról az első ágyú. Ezt követte minden Batteriáinknak tüzelése, 's alig tölt bele két óra, bizonyosak levénk felőle, hogy Batteriáink a' fellegrvár ágyúinak igen is megfelelnek. Ifjú Pattantyúsaink, kik az öregeknek rettenthetetlenségével vetekedének, a' legnagyobb bátorságnak és igyekezetnek adák jeleit; ha a' szükség úgy hozta magával, mindenik kész volt bétölteni elesett pajtássa' helyét, nem várván erre nézve parancsolatot, 's ha mikor kár esett sánczolásainkban azt azonnal helyre hozták. 7000 bombi és hubicza 's 400 ágyú-golyóbis repített ez nap a' fellegrvárba 's Castel-Ciudad falura. Az a' szerencséje levén az ellenségnek, hogy ágyúinak helyezettetését minden szempillantatban változtathatta, ezen környülállás miatt, Oct. 15, 16, 17, és 18d. napjain mindegyre folyt a' tüzelés. Hanem a' mi annak foganatját illeti, arra nézve mindenkor a' mieink valának a' hatalmasok, jóllehet ágyúink kisebbek voltak mint az ellenségé, 's egy 12 fontos és egy 8 fontos ágyújinknak hasznát nem veheténk, 's a' másik 12 fontosunkat és apró mozsarainkat is da-

rab ideig nem használhatánk. Az ellenség minden kétségen kívül veszedelmes állapotban vala, a' mit abból láthatánk, hogy a' fellegrvárbeli épületek erősen megrongáltattak; de mivel a' vár falain még nem lőheténk rést, az ellenségre reá rontanunk sem lehetett. Használni akarván én mindazáltal az ellenség' megfélemlését, hozzá Oct. 19d. reggel békekövetet küldöttem. Várva várta ezt az ellenség, 's megújította az Oct. 10d. tett ajánlását, hogy t. i. az ellenségeskedések szakasztatnának félbe. E' végre elküldé hozzám békekövetét, 's a' Capitulationió Nov. 20d. aláíratott. Ennélfogva jutának foglyokul hatalmunkba egy Oberster, 10 Oberstlieutenant, 45 Tiszt és 900 Közember. Az erősségekben volt még legalább is két hónapra való élelem; 's találtunk benne: 54 ágyút, 1000 puskát, 234,000 patrontást, 10,000 font puskaport, és különféle golyóbist nagy számban. Az elfoglalás tegnap jókor reggel ment végbe, az őrizet-sereg 8 órakor takarodott-ki; 14 Tiszt, kik között vagyon a' Commendáns, és 103 ember a' Laredo nevezetű Regimentből, kik nyilatkoztatták, hogy megakarnak hódolni a' Királynak, illető tartományaikba küldettek, 's megparancsoltatott nekik, hogy megérkezésekkel jelentenék magokat a' franczia és spanyol tiszti-hívatloknál. A' kik a' Pattantyúsok és egyéb katonák közül a' királyi seregeknél akarnának szolgálatot vállalni, kérések megadatott. Ispotályunkba valami 60 sebes jött-által az ellenség részéről. Végre passusokat adattam azoknak, kiknek az a' Capitulationiónál fogva megígértetett, úgy hogy most már a' foglyok' száma csupán egy Obersterre, 8 Oberstlieutenantra és 700 Közemberre olvadt. Részünkről csekély a' veszteség ahoz képest, ha azt meggondoljuk, hogy mennyi bombit és hubiczát szórt Batteriáinkra az ellenség.

Sajnálhatjuk azonban Michels nevű derék Kapitányunk' halálát, kit egy szélyt-pattant bombi öle-meg. Kívüle vesztettünk még tíz Pattantyúst, egy Strázsa-mestert és öt Közlegényt. Sebeseink' száma húszra telik."

Báró Hurel.

Nov. 14d. következő tudósításokat közöl az Etoile: Madrit, Nov. 6d: Gen. Lieut. Gróf Bourmont a' Spanyolországban ben maradó francia seregek' Fő-vezérévé tétetett, 's helyette Gen. Lieut. Vicomte Latour-Foissac leve Cadixi Commendánsá. — Barcelona, Nov. 8d: A' Barcelonai volt Rományzó Rottenma estve evezett el Genua felé, a' honnan hazájába a' Schweitzba szándékozik. Gen. Mina hónap igyekszik Giraltár felé evezni; 's onnan a' mint mondják Angliába veszi útját. Hostalrichot tegnap szállottak-meg a' francia seregek, 's Tarragonába hólnap reggeli 8 órakor fognak bémenni.

Ő catholicus Felségének Hadi-Minisztere azon jelentést vevé, hogy a' 2d. Armada-testnek Alicante és Carthagena ellen való intézetei ezentúl szükségtelemek, mivel mind a' két városnak őrizetei meghódolások felett alkudoznak.

Barcelonából, Nov. 4d: Marsal Moncey ma reggel vezeté-bé a' 4d. Armada-test' nagy részét Barcelonába. A' bémenelekre a' legszebb idő szolgált. Reggeli 6 órakor már minden erősségek el valának foglalva, 's míg a' királyi seregek a' Geronai kapun befelé menének, azalatt az őrizet-sereg kifelé takarodott a' Valenciai kapun. Midőn a' francia Regementek a' városon keresztül mentek, több ízben hallatott az: Éljen a' Király! felkiáltás. Barcelona lakosai igen örvendenek, hogy a' Rotten' és Mina' jármaik alól megmenekedhetének. Utóbbi még mind gyenge egészséggel van. Ma estve mind ketten eleveznek, 's a'

mint mondják, Franciaországba fognak menni.

A' spanyol Király és a' királyi Familia Nov. 3d. reggeli 9 órakor indultak-el Audujárból, 's Baylenbe megérkeztek. Az egész Sierra Morenai föld népe elébement a' Királynak Baylenből la Carolináig való útjában, melly utóbbi helyre Nov. 4d. érkezett Ő Felsége. Don Victor Saez a' Jaeni Püspök, 's a' Grenadai fő Kapitány fogadák Ő Felségeket és a' kir. Herczegeket a' királyi szállásnak kapujánál. Más nap Szanta Cruz de Mudelába menének Ő Felségek, hol az első Status-titoknok, a' Manchai fő Kormányzó, Ciudad-Real', Villanueva de los Infantes', 's a' la Salona' Deputatioji, és a' Toledo-i Káptalan által fogadtattak.

Riegónak feljebb említett kivégeztéséről, következő bővebb környül-állásokat közöl a' Restaurador Madritből Nov. 7d: „Riego ma függesztetett akasztófára, mellyre a' törvény ítélte. Utolsó szempillantásaiban a' Dominicanus Szerzetesek' egyházi segédjével kívánt élni, mint a' kiknek kegyes életek és tudományok, előtte, a' mint mondá, ismeretesek. „Gyenge ifjúságomban“ mond Riego „minden nap elmentem ezen Szerzetnek egyik klastromába, 's ministráltam a' Misénél. Ezek a' jó Barátok nagy tiszteletet öntének belém a' szent Szüz iránt.“ A' nevezett Rend' tiszteletes tagjai nagy készséggel teljesíték a' bünösnek kívánságát, 's Riegot az ő egyházi segédjek, valamint azon több Papoké, kik ezeken kívül még meglátogatók és vigasztalására valának, igen megidította. Nem halgathatjuk-el itten azon szavakat, mellyeket Nov. 7dikére viradó ejjel mondott egy nagy méltóságú udvari Papnak ki őtet meglátogató: „Érzem, melly borzasztó azon gondolat, hogy a' vesziő-helyen kell meghal-

nom; de általlatom egyszersmind, hogy az általam 's nevemben mások által okozott szerencsétlenségeikért még nagyobb büntetést érdemlettem." Ugyan ezen éjjel maga önként való akaratjából egy Notásiust hívatott, 's annak valami politicalai és keresztyéni vallástétel formát dictált, mellyben bűneit megbánta, a' Királytól, Nemzettől 's mind azoktól kiket megbánthatott engedelmet kért, és azt hogy néki viszont engednének-meg. Teméntelen nép jelent meg a' vesztőhelyen. A' gyaláztatásnak legkissebb jelét sem lehetett észre venni. Mély csendesség uralkodott mind addig míg a' Delinquens megholt, 's akkor bangzott végre ezen kiáltozás: Éljen a' Vallás! Éljen a' Király!

Az Etoile így ír Granadából Nov. elsőjéről: Gen. Gróf Molitor ma indult el innen Armada-testének egy részével, a' többi sereg holnap megy utána. A' mint hallik Carthagenába igyekezik a' Generális — Oropesából, Nov. 4d. Don Manuel Maria Saez de Buruaga híres Cortesi Deputátus, a' Toledói Érsekségben a' Calerai Ekklesiának volt Papja, ki a' Királynak Cádizba vitetésére és a' Cádiz Regenség felállítására voksolt (melly vétségért Riego halálra ítéltetett) Cartaner de Iborban elfogattatott. Minden vigyázattal bánt ez ugyan a' dologgal, hanem a' Királynak hű és jó szolgálja még is felfedezék hollétét. Tudósíttatván az Oropesai kerületbeli Policzáj-Biztos ezen dolog felől, egy penziós Tisztre bízta a' nevezett volt Deputatusnak elfogattatását, ki a' foglyot Oropesába vitette, 's az ottan őriztetik, míg a' felsőbb tiszti-hivataloknak parancsolatai reá nézve meg nem érkeznek.

Gibraltári levelek szerint, mellyek Londonba Nov. 10d. érkezének, tele ezen város spanyol szökevényekkel. A' Cortesi-gyűlésnek csaknem minden tagjai

és Miniszterei ottan vannak. Ott van Alava is; nemkülönben Quiroga, kiről azt hírcelék, hogy legényei a' tengerbe vetették volna.

Éjszak-Amériikai egyesült Státusok.

Az Oct. 22dikéig terjedő éjszak-amériikai tudósítások, mind azon pusztításoknak leírásával telnek-el, mellyeket az egyesült Státusoknak különbefe részeiben a' sárga-hideg okozott. New-Orleansból írják, hogy ez a' pestises betegség több mértföldnyire terjedett-el a' város körül, de maga a' város még ment tőle. Legsomorúbb Natcheznek állapota, hol naponként 8—12 ember hal-meg 's az Orvosok is, nem segíthetvén a' bajon a' várost oda hagyák.

P o r t u g a l l i a.

Lisbonai levelek szerint, mellyek Oct. 25d. indulának, ottan azt várá a' Publicum, hogy más nap mint Don Miguel kir. Herceg' születése napján, közönséges bocsánat hirdettetik-ki azokra nézve, kik politicalai vélekedéseikért számkivettettek avagy tömlöcöztetnek. — Madeirában csendesség van. — Azt beszél-lik, hogy Rio de Janeiróba és Pernambuco néhány hadi-hajók indíttatnának.

S p a n y o l A m é r i k a.

Limából, Júl. 11d. indult tudósítások szerint, a' nevezett várost royalista Generális Canterak újra odahagyá, 's délfelé visszavonúlt, tartván tőle hogy később elállhatná útját a' Calaoból jövő Expeditio.

Egy levélben, melly Szanta Fe de Bagotából (Columbia' fő-városból) Aug. 9d. indult, ezek olvastatnak: „Congressunk' ülései Júl. 7d. bévégeztettek; ha-

nem a' Deputátusok itten maradnak 1824 Jan. 2dikáig, hogy a' jövő gyűlésre azonnal helyben legyenek, 's akkoráig napi fizetéseiket is mindegyre húzzák. Elfogadván a' Congressus a' megholt Zea által Angliában végre hajtott költsönvételt (a' mennyiben t. i. már valósággal vétetett is fel reá pénz); helybe hagyta hogy egy 30 millióból álló új költsönzés iránt is tétessenek alkudozások. Az Angliában lévő Követ Ravenga helyébe, kit a' Congressus meg nem erősített, Hurtado nevezetű Senator neveztetett ki. A' Congressus eltörölt még egy öt Pro-Centumos adót is, melly az Éjszak-Amérikaik' kereskedését gátolta, 's ezzel a' két Státus között fennálló egyességet annál erősebb lábra helyeztette. Bolivar még sem ment-el Peruba. Huati (Quatimala) tartománya egyesült a' Columbiái Republicával."

A' Columbiái Republica 's a' Chiliti Státus szövetségre léptek az iránt, hogy ha tőlök Spanyol Ország, kárának megtérítését vagy valami adót kívánna, egymást költsönösen segíteni fogják. Az utóbb említett Státusban Gen. Freyre le akarja tenni hivatalát, mert nem reményli, hogy a' Higgins még most is hatalmas felekezetének ellent állhasson.

Török Biordalom.

A' Nov. 22dikei Oester. Beobachter így ír: Konstantinápoly Oct. 25d: Mind azon tudósítások, mellyek a' Kapudan Basa Flottája 's az Insurgensek' hajós-osztálya között az utóbbi napokban Lemnos körül történt ütközet felől az Archipelagusról érkezének, jóllehet némelly környülállásokban egymással bár ellenkezzenek, abban mindazonáltal megegyeznek, hogy az Insurgensek nyolcz vagy tíz hajót vesztek, mellyek részint felgyújtattak részint a' partra kiverett-

tek. Hanem későbbi tudósítások szerint a' Riala Béget (a' Flottának 3d. Admirálisát), kit a' Kapudan Basa a' görög hajós-osztály' üzésére küldött-el, a' szélvész az európai partra vetette, 's Fregátját, minekutána a' legénység kiszabadult volna, az Insurgensek felégeték. Maga a' Kapudan Basa a' Szaloniki tengeröbölbe vette magát osztályával, 's megrakodván ottan vízzel és eleséggel, ismét Negroponte felé szándékozik, hol az Insurgensek, minekutána a' Törökség az általellenben lévő partra vonult, a' szigetnek éjszaki részét újra elfoglalák.

Egy 18 hajóból álló görög osztályt, melly a' Sciói parton bizonyos szállítást hajtott végre, az ottani Kormányzó Jusuf Basa, három óráig tartott viadal után hét hajónak, 's a' legénység egy részének veszteségével visszavert.

Azon görög Goelet-hajót, melly a' Bodrun (Halicarnassus) vizein való járást háborgatta, a' Tunisi hajós-osztály elfogta; egy Casobeli Insurgens Brigget pedig a' Flottának egyiptomi osztálya fogott-el. Ezen utóbbi osztály 30 árbocczal evezvén-el Aug. 26d. Ismael Gibraltar' kormánya alatt Alexandriából Candia szigete felé tartott, 's ott valami 6000 főből álló sereget szállított-ki a' partra, melly sereg, a' csakhamar azután történt ütközetben, nevezetes veszteséggel verte-vissza az Insurgenseket, 's több helységeket elfoglalt. Némellyek azt mondják, hogy az említett ütközetben Tombasi és Kolokotrini (a' Morcai Vezér' unokája) görög Vezérek elestek.

Mesalonginak hatalmas ellentállása még mind egyre akadályoztatja a' török hadnak ezen tájakon való előmenetelét, 's jóllehet azon tudósításoknál fogva, mellyek legközelebb f. h. 12d. Prevesából érkezének, a' Patrasi Jussuf Basa, és a' Scutarii Mustapha Basa mindent

elkövetnek, hogy ezen helyet, mind a' tenger felől mind a' szárazon körülkeríthessék, 's azt annak rendi szerint ostrom alá vehessék, mindazonáltal nagyon kétségeskednek mindenek felőle, hogy az esztendőnek ezen részében, 's mivel az Albaniai seregek nem akarnak tovább a' táborban maradni, a' Törökök ezen nevezetes helyet egyhamar elfoglalhassák.

Francia Ország.

Herczeg Talleyrand, ki ezelőtt néhány napokkal érkezett-meg Párizsba, Nov. 7d. a' Királynal magános Audienzián volt.

A' közönséges tanításra ügyelő tanács azt végézte, hogy az 1823/24-diki iskolai esztendőben Royer Collard Úr az újabb Philosophiának, 's Guizot Úr az újabb történeteknek Professorai leczkéket ne tartsanak.

Prusszia.

Király Ő Felsege következendő határozást bocsátott a' Rendek' fő Biztoságához:

Midőn én 1813-ban Sir Robert Wilson, akkori anglus királyi General-Majort a' veres Sas' Rendével megajándékoztam, azzal azt kívántam bébizonyítani, hogy az Európa függetlenségéért és csendességéért viselt nagy harczban kimutatott vitézségét és állhatatosságát megismerem. De mivel ő azolta mind szóval mind cselekedettel anarchiai és pártos principiumokhoz szított, 's ezen magaviseletével magát a' korábban adott Rendre érdemlenné tévé, ezennel meghagyom a' Rendek fő Biztoságának, hogy a' Rend' lajstromából neve töröltessék - ki. Berlin, Oct. 1. 1823. Friedrich Wilhelm.

Pápa Státusai.

A' Bavariai királyi Korona-herczeg Nov. 2d. érkezett-meg Rómába, 's más nap reggel, kísértetvén Cardinalis Häffelintől látogatására ment Pápa Ő Szentségének. Ez alkalmatossággal általadá nevezett Cardinalis új meghiteltető - levelét, melly őtet ismét meghatalmazott királyi Miniszternek nevezi - ki a' sz. Székhez Bavária részéről.

Nov. 24d. a' Státus-papirósainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 81 3/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal; 40 5/8 Sorsvonásos Költsön 1820-ról C. P.; Ugyan az 1821-ről 100 f. C. P. 102 1/2 Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftért C. P. — Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 38 3/8; 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank-Actia 919 3/4 for. C. P. Cs. Arany —

A' Gabona négy fő nemeinek árrok általjában Nov. 10. — 14d. (Mérőjét garasra számlálva V. Czban.)

	Búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.
Bécsben Nov. 11.	129	78	56	48
— Nov. 14d.	131	81	59	48
Stockerauban Nov. 10.	103	80	46	36
Fischamenden Nov. 11. és 13.	—	63	41	36
Nagy Enzensdorfon Nov. 12.	120	82	43	34

Magyar Ország.

Pápa vidékéről, egy hozzánk legközelebb érkezett barátságos levélből, im ezeket közölhetjük: „A' mi tájunk szőlőhegyeken a' bortermés, némely rótánként tapasztalt jégveréseket kivéven, ez idén jól diszlett. Az új bor' akóját hegybeli pinczékben megvásárolhatni 3 — 3 1/2

forinton. Balaton mellől pedig a' boros Gazdák Pápara helyébe is hozzák az embernek termékjeket annyi pénzért. Hanem nem lévén titok, miken nem kell áltmanni a' szegény balatonmelléki bornak, mire Papara ér, (úgy szoktak t. i. az illy borárulók, ő Kelmök cselekedni, hogy valameddig hordaikkal úton vagnak, belőlök isznak, 's töltelék úton útfélen minden mocsolából kerül); a' bor kedvelők inkább magok rándulnak-le Balaton mellé, 's ott helyben megvásárolják két fton, sőt alól is; pedig az ő eredeti tisztaságában. Általában a' bor nálunk elég olcsó: új bort hat, öt tizenkét xron Pápán alkalmas jót ihatni. A' mult, az az Nov. 14. héti Vásárban vették a' rozsnak mérőjét 40—50; buzáét 60—70; fejes Káposztának százát 25—40, egy zsák kerékrépat 5—6 garason; új csizmát fejérnépnek 3, férjfi embernek 4 $1/4$ forinton. A' húsnak fontja Vármegyénkben kilencz; áltjárásos helyeken pedig és olyakon, hol a' huzmikodó korcsmáros senkitől se tart, tiz xr. Bakonyban a' bikfának öle rakásban 3 $1/2$; ha pedig a' vevő maga vágatja-le, 2 $1/4$ ftért árulatik.“

A' Nov. 19d. költ Hazai Tudósítások így szóllanak: „Hétfőn Nov. 17d, Olasz Országból jöttében Pestre megérkezett a' Ns. Palatinalis Regementnek Obertlieutenant osztálya. Ezt követte tegnap a' Stáb és az Oberster osztálya; 21 és 23d. érkezik-meg az első és 2d. Major' osztálya. Az első osztályokból itélvén, ezen Regementnek mind Vitézei mind lovai igen jó állapotban vannak, 's ugyan azért kimondhatatlan volt azon öröm, melyet mutatott ezen Regement' Vitézeiben az ő atyjokfijait, testvéreit, gyermekeit váró Közönség: de a' hátor és nagy tapasztalás által nyertes Vitézek' arczáit is teljes meglegedés festette. Ezen szép Regement mostan Ns. Heves és Borsod

Vármegyékbe fog szállásokra rendeltetni. A' Stáb Gyöngyösön leszen.“

E r d é l y.

Az Erdélyi felséges Udvari Cancellária Somlyai János Úr helyébe Czák Károly Urat eddig volt Regestránst példás szorgalmatos hív szolgálatjaira való méltó tekintetből valóságos Udvari Concipistává, 's helyette Lázár Imre Urat eddig Pacticánst serény pontos munkásságára nézve valóságos Udvari Regestránssá méltóztatott kinevezni.

M ű v é s z s é g.

Magyar Énekek, Klavír kísérettel, mellyeket Gróf Festetics Jozefina született Hohenzollern-Hechingen Herczeg-Aszszonynak a' Felséges Ausztriai Császárnénál Udvari Csillag Keresztes Dámának mély tisztelettel ajánl Spech János. (31d. Munkája.) Pesten Miller G. művészi Kereskedőnél, Kemniczer házában; Bécsben Sauer és Leidesdorf ugyancsak művészi Kereskedőknél a' Karinthiai útszában. (Az ára 3 f. V. Cz.)

Szerencsés folytatása e' kellemetes Munka azon hat magyar Daloknak, mellyekről az idén Febr. 4d. Ujságunknak 79d. lapján emlékeztünk; 's méltó okunk vagyon örvendeni, hogy Spech Úr a' fentisztelt nemes-lelkű Herczeg-Aszszonynak pártfogásával dicsekedhetik 's egyszersmind reménylhetjük, hogy nagy köszönetet érdemlő igyekezete és sikeres munkássága, melly szerint szép nyelvünknek jeles művészségével még több több bájoló erőt ad, mind inkább meg fogja nyerni a' finonabb izlésű Publicum' kedvellését és elősegéllését. Melly helyes választást teve derék Hang-mesterünk jelenvaló Munkájában is, mutatják az abban foglalt következő Darabok:

